

อุดมการณ์ของชาติไทย : ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

ดร. สมพงษ์ ชูมาก

๑. ความมุ่งหมาย เพื่อเสนอการค้นคว้า และความเห็นในเรื่องอุดมการณ์ของชาติไทยในปัจจุบันและอนาคต ในอันที่จะเผยแพร่ให้ประชาชนทั่วไปได้เข้าใจ และยึดถือเป็นแนวทางในการช่วยกันทำนุบำรุงให้ชาติไทยอยู่รอดปลอดภัยและมีแต่ความสุข

๒. ความหมายของคำว่า “ชาติ” และความสำคัญของชาติ

ในความหมายที่เข้าใจง่ายที่สุดนั้น “ชาติ” ก็คือ ประชาชนที่ประกอบกันเป็นชุมชนบนพื้นที่หนึ่ง พุคภาษาเดียวกัน มีขนบธรรมเนียมประเพณีอย่างเดียวกัน และมีความรักหรือความผูกพันอยู่แก่กันและกัน มีผู้ปกครองของตนเอง ซึ่งทำหน้าที่ดูแลทุกข์สุขของมวลราษฎร และปกป้องศัตรูจากภายนอก

ดังนั้น จึงสามารถเห็นได้ชัดว่า มวลประชาชนคือชาติ ชาติจะสูญสิ้นไปถ้ามวลประชาชนหมดสิ้นไป มวลประชาชนนอกจากนี้หมายถึงชาติคืออยาก มวลประชาชนเลวก็หมายถึงชาติเลว มวลประชาชนมีความรู้สึกรับผิดชอบชั่วดี แสดงถึงชาติมีความรู้สึกรับผิดชอบชั่วดี ดังนั้นชาติจึงเป็นชีวิตหนึ่ง ซึ่งมีรัฐบาลเป็นเสมือนสมอง หน่วยราชการเปรียบเหมือนแขนขา ตา หู จมูก ของรัฐบาล มวลประชาชน คือ มวลเซลล์หรือหน่วยต่างๆ ที่ประกอบเป็นร่างกายทั้งหมดทั้งหมดนี้ต้องพึ่งพาอาศัยกัน ชาติจึงจะอยู่รอดเปรียบเหมือนชีวิตมนุษย์ซึ่งสมองกับอวัยวะส่วนอื่นๆ และเซลล์ ต้องทำงานอย่างพึ่งพาอาศัยและประสานกัน จึงจะทำให้ชีวิตนั้นดำรงคงอยู่ในสภาวะปกติได้

ความสำคัญของชาติอยู่ที่ ความเป็นอัน
หนึ่งอันเดียวกันในชาติ ความอยู่ดีกินดีของ
ประชาชน ความเป็นธรรมในสังคม และความ
สำนึกในความรับผิดชอบตามฐานะของแต่ละ
บุคคลหรือกลุ่มบุคคลในสังคม ถ้าไม่มีสิ่งทั้ง
กล่าวนี้ ชาติจะหมดความสำคัญลงทันที และ
อาจสูญสิ้นไปในที่สุด

๓. ความหมายของคำว่า “อุดมการ”

“อุดมการ” หมายถึงแนวความคิดเกี่ยวกับระบบการเมือง เศรษฐกิจ และเรื่องอื่นๆ
ของมวลประชาชนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งในแต่ละยุค
แต่ละสมัย^(๑) อย่างไรก็ดี นักวิชาการบางท่าน
ได้ให้คำอธิบายว่า “อุดมการเป็นทฤษฎีที่แจก
แจงแยกแยะ แนวความคิดและความเชื่อ อัน
มีแบบแผน ซึ่งมุ่งอธิบายสภาพการณ์ในสังคม
ทั้งที่เป็นมา ที่เกิดขึ้นแล้วในอดีต ที่กำลัง
เป็นอยู่ในปัจจุบันและที่จะเป็นไปในอนาคต
อุดมการตามความหมายนี้เป็นการชี้แจงแสดง
เหตุผลของแนวความคิดหนึ่งๆ ซึ่งอ้างว่าเป็น
กุญแจไปจักรวาล...”^(๒)

ดังนั้น จึงเห็นได้ว่าในยุคใดที่อุดมการ
ทางการเมือง และเศรษฐกิจในแบบหนึ่งได้

รับการยอมรับจากมวลประชาชนโดยทั่วไป
อุดมการดังกล่าวก็เป็นอุดมการของชาติ และ
ส่งเสริมความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันด้วย แต่
ก็เป็นลักษณะธรรมคาหรือธรรมชาติดีได้ ที่
มักจะปรากฏเสมอว่า แต่ละชาติจะประสบกับ
ความแตกแยกในเรื่องอุดมการทางการเมือง
และเศรษฐกิจในมวลประชาชนของตนอยู่เสมอ
จนทำให้มีนักปราชญ์บางท่าน กล่าวว่า “อุดม
การเป็นเครื่องมือของการต่อสู้ทางการเมือง
ระหว่างบุคคล หรือกลุ่มบุคคลสองฝ่าย (ชน
ชั้น เชื้อชาติ ศาสนา เผ่าพันธุ์ ฯลฯ) ที่มุ่ง
โต้แย้ง หลีกเลี่ยง เหตุผล ความเชื่อ และ
ทัศนะของฝ่ายตรงข้าม โดยถือว่าอุดมการของ
อีกฝ่ายหนึ่งนั้น มีรากฐานมาจากผลประโยชน์
ของชนกลุ่มนั้น”^(๓) (คาร์ล แมนไฮม์) ดังนั้น
ตามความคิดนี้ จะเห็นว่าอุดมการกลายเป็น
เครื่องมือของกลุ่มบุคคลที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อกุม
อำนาจในการปกครอง เมื่อกลุ่มบุคคลหรือ
ชนชั้นมีอุดมการต่างกันหรือขัดแย้งกัน
ในชาตินี้ก็จะปรากฏมีอุดมการเฉพาะของแต่ละกลุ่ม
ชน หรือชนชั้นที่ขัดแย้งกัน แต่อย่างไรก็ดี
อุดมการเฉพาะดังกล่าวจะลดความสำคัญ หรือ
หมดความสำคัญลงได้ ถ้าอุดมการสูงสุดของ

๑. พจนานุกรมการรัฐ ของฝรั่งเศส

๒. ชัยอนันต์ สมุทวณิช, ประชาธิปไตย สังคมนิยม คอมมิวนิสต์ กับเมืองไทย, คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๘, หน้า ๓๐๘

๓. เรื่องเดียวกัน, หน้าเดียวกัน

ชาติหรืออีกนัยหนึ่ง อุดมการร่วมระหว่างชน
ชั้นหรือกลุ่มชนต่างๆ ยังเป็นที่ยอมรับระหว่าง
มวลประชาชนทั้งชาติ หรือกล่าวอีกอย่างหนึ่ง
ก็คือ แต่ละกลุ่มชนหรือชนชั้นที่ขัดแย้งกัน
ยังเห็นความสำคัญของการสูงสุดของชาติ
ว่าคืออะไร คือ ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน
ของมวลประชาชนในชาติ ซึ่งเป็นจุดหมาย
ปลายทางสูงสุด และจุดหมายดังกล่าวจะได้รับ
ความสำเร็จหรือไม่ ก็ขึ้นอยู่กับความสามัคคี
กลมเกลียวกันระหว่างกลุ่มชนหรือชนชั้น ซึ่ง
จะเป็นไปได้ก็ด้วยความเข้าใจอันดีระหว่างกัน
ความเข้าใจอันดีระหว่างกัน จะเป็นความจริง
ขึ้นมาได้ก็ด้วยความตระหนักในความเป็น
ธรรม หรือความถูกต้องของประชาชนทุกคน
ทุกกลุ่ม และทุกชั้นในสังคม รวมทั้งการมี
พรหมวิหารธรรม และปราศจากการขูขู่รีด

๔. ชาติไทย

ชาติไทยเป็นชาติที่เก่าแก่และยิ่งใหญ่มาก
ชาติหนึ่ง และเป็นชาติที่รักอิสระเสรี ไม่ชอบ
อยู่ใต้การปกครองของชาติอื่น ดังนั้น จึงเห็น
ได้ว่าตลอดเวลาในอดีต เมื่อชาติไทยถูกรุก
รานและลู่ศัทรูไม่ได้ ชาติไทยจะอพยพจากที่
เดิม มองหาที่ใหม่ เพื่อตั้งชาติอิสระของตน
เอง โดยไม่ยอมอยู่ใต้ปกครองของคนต่างชาติ
การอพยพด้วยเหตุดังกล่าวดำเนินมาหลายครั้ง

จนในที่สุดก็มาตั้งถิ่นฐาน อยู่ในประเทศไทย
ปัจจุบันนี้ ซึ่งจะอพยพไปไหนไม่ได้อีกแล้ว
ดังนั้น พื้นที่ปัจจุบันจึงเป็นที่ที่คนไทย
จะต้องหวงแหนอย่างที่สุด เพื่อมิให้ต่างชาติ
มาเป็นใหญ่ในแผ่นดิน ทั้งนี้เพื่อความอยู่รอด
ยืนนานของชาติ และความผาสุกของประ
ชาชนไทยบนแผ่นดินผืนนี้

๔.๑ อดีตที่ยิ่งใหญ่ของชนเชื้อชาติไทย

เราชาวไทยควรระลึกอยู่เสมอว่า เชื้อ
ชาติไทยเคยเป็นเชื้อชาติที่ใหญ่ยิ่งในสมัยก่อน
เป็นเชื้อชาติที่เจริญมาแต่โบราณกาลมาแล้ว
ที่กล่าวนี้มีใช่เป็นการยกตนเอง แต่เป็นการ
ค้นคว้าจากนักประวัติศาสตร์ต่างชาติ ซึ่งต่าง
ก็ได้พิจารณาจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์
ว่า ชนชาติไทยนั้นเป็นชาติที่เจริญและยิ่งใหญ่
มากในสมัยก่อน

๔.๑.๑ นักประวัติศาสตร์บางท่าน เช่น

นายวิลเลียม กิลฟตัน คอคคัล หมอสอน
ศาสนา ชาวอเมริกัน ซึ่งมีชีวิตอยู่กับคนไทย
ในแคว้นจีนยี่นยันว่า ไทยเป็นชาติโบราณกว่า
จีนเสียอีก บุคคลผู้นี้ยังยืนยันอีกว่า ชนชาติ
จีนในเวลานั้นมีเลือดไทยผสมอยู่เป็นอันมากและ
จากการค้นคว้าของนายแทเริง เดอ ลากูเปอรี
ศาสตราจารย์ชาวอังกฤษ แต่มีชื่อเป็นฝรั่งเสศ
กล่าวว่าจีนเป็นแต่อพยพเข้ามาแทรกซึมอยู่ใน
ดินแดนที่เจ้าของถิ่นเดิม ซึ่งมีอารยธรรมสูง

อยู่แล้ว และในบรรดาชาติที่เป็นเจ้าของถิ่น
เดิมนี้ไทยเป็นชาติสำคัญชาติหนึ่ง^(๔)

๔.๑.๒ นาย เอช. เอส. ฮาลเลท นัก-
ประวัติศาสตร์ชาวต่างชาติอีกผู้หนึ่งเขียนไว้ว่า
ชนชาติไทยไม่ใช่จะแผ่ไปทางใต้ จนกระทั่งถึง
ทะเลจีนเท่านั้น แต่เป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่ง
ที่ประกอบขึ้นเป็นชาติจีนทีเดียว ผู้ที่เดินทาง
ตลอดประเทศจีนภาคใต้ ลงความเห็น ว่า คน
ที่ได้พบส่วนมากที่สุดเป็นเชื้อชาติไทย ลักษณะ
ร่างกายและภาษาพูด บอกชัดอยู่ทุกหนทุก
แห่ง แต่การติดต่อกับจีนนาน ๆ ทำให้เปลี่ยน
ทั้งนิสัย ขนบประเพณี การแต่งกายและใน
ที่สุด ก็ล้มว่าตัวเป็นไทยกลายเป็นจีนไปเลย
ทีเดียว^(๕) นายเมเจอร์ เดวิส นักประวัติศาสตร์
อีกผู้หนึ่งกล่าวว่า ส่วนมากที่สุดของชาวกวาน-
ตุงเป็นเลือดไทย คือหมายถึงไทยที่กลายเป็น
จีนไปทั้งขนบธรรมเนียมและแนวคิด บุคคล
ผู้นี้ยังได้กล่าวอีกว่า มีหลายสิ่งหลายอย่าง
ที่ชนชาติไทยเจริญก้าวหน้ายิ่งกว่าจีน

๔.๑.๓ หมอ วิลเลียม คลิฟตัน คอคคัต
ได้กล่าวเปรียบเทียบความเจริญระหว่างไทย
กับจีนในสมัยโบราณไว้ว่า “โดยที่ข้าพเจ้าได้
ติดต่อกับใกล้ชิดอยู่กับชาติทั้งสองนี้เป็นเวลา ๒๕

ปี แน่แน่นอนทีเดียวข้าพเจ้าจะไม่พูดว่า ชาติ
ไทยมีอารยธรรมสูงกว่าจีน นอกจากเรื่องเดียว
คือการรักษาความสะอาดในร่างกาย แต่ที่
ข้าพเจ้าได้เห็นชนทั้งสองชาติในถิ่นที่อันเดียว
กันนั้น ข้าพเจ้าต้องกล่าวว่า ชนชั้นทั้งสองนี้
เป็นอารยะเท่าๆ กัน”^(๖)

๔.๑.๔ นักค้นคว้าชาวฝรั่งเศส ชื่อ
เทโอโดร์ กียาร์ด ได้เขียนไว้ว่าพฤติกรรม
ของชนชาติไทยในกาลที่ล่วงแล้วมา เป็นความ
ยิ่งใหญ่ และรุ่งโรจน์และบางทีไทยจะเป็นชาติ
หนึ่งในบรรดาชาติมนุษย์พวกแรกที่เจริญขึ้น
ในโลกนี้ ขณะที่มนุษย์หลายชาติในยุโรปยัง
ป่าเถื่อนอย่างเต็มที่อยู่นั้น ชนชาติไทยได้จัด
การปกครอง และตั้งราชอาณาจักรขึ้นอย่าง
เรียบร้อยแล้ว^(๗)

๔.๑.๕ นักค้นคว้าชาวฝรั่งเศสอีกคน
หนึ่ง ชื่อ เอเตียน เอโมนิเอร์ ได้เขียนไว้
สรุปใจความว่า ครอบครัวเชื้อชาติใหญ่ชาติ
หนึ่งซึ่งเรียกว่า “ไทย” เป็นครอบครัวของ
คนหมู่มาหลายสาขา ที่มีความเกี่ยวพันกัน
ทางสายโลหิตอย่างใกล้ชิด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง
ในทางภาษาพูด สาขาของไทยสาขาใหญ่ๆ
คือ ฉาน (ไทยใหญ่) ลาว, ลื้อ, ผู้ไท และ

๔. พลตรี หลวงวิจิตรวาทการ, ประวัติศาสตร์สากล, เล่ม ๓, สำนักงานเสริมวิทย์บรรณาการ, ๒๕๓๓, หน้า ๓-๔

๕. เรื่องเดียวกัน, หน้าเดียวกัน

๖. เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑

๗. เรื่องเดียวกัน, หน้า ๘

ไทยสยาม นานมาแล้วก่อนคริสต์ศักราช
ครอบครัวนี้ได้เคลื่อนลงมาตามทีราบสูงแห่ง
ยูนาหรืออียิปต์ตะวันออก เคลื่อนลงมาตาม
ที่ลาดแห่งลำน้ำ ครอบครองที่ลุ่มต่างๆ แห่ง
ประเทศจีนตอนใต้ แล้วก็แผ่ลงไปทางใต้
เหมือนน้ำป่าท่วมที่ราบแห่งอินโดจีนเกือบทั้ง
หมด เหลือที่ไว้ให้ชาวญวน จาม เขมร มลายู
มอญและพม่า เพียงรอบนอกตามฝั่งทะเลเท่า
นั้น^(๔)

๔.๑.๖ ศาสตราจารย์ หลุยส์ ฟิโนต์ นัก
ค้นคว้าชาวฝรั่งเศสที่สำคัญยิ่งคนหนึ่ง ได้เขียน
ไว้ว่า การก้าวเดินของเชื้อชาติที่ติดเกี่ยวกัน
อ่อนนุ่ม และเหลวเหมือนน้ำ เปลี่ยนสีไป
ตามสีของท้องฟ้า เปลี่ยนรูปคดเคี้ยวไปตาม
รูปของผืนน้ำ แต่ก็ยังคงรักษาสภาพเดิมไว้ได้
หลายอย่าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องภาษา
ชนชาติไทยเป็นเหมือนผ้าผืนใหญ่มหึมาปูลาด
ดินแดนที่เป็นประเทศจีนตอนใต้ ทังเกีย ลาว
และสยาม จนกระทั่งถึง พม่า และอัสสัม^(๕)

ตามที่ต้องเอาการค้นคว้าของชาวต่างชาติ
มาเป็นหลักฐานแสดงถึงความยิ่งใหญ่ของเชื้อ
ชาติไทยในอดีต ก็เพื่อต้องการแสดงให้เห็น
ว่ามีได้ชื่นชมอย่างเลื่อนลอย แต่ด้วยหลักฐาน
ของบุคคลภายนอก ซึ่งมีได้มีผลประโยชน์
อย่างใดกับประเทศไทย

อย่างไรก็ดี เป็นที่น่าเสียดายที่อดีตความ
ยิ่งใหญ่ของไทยได้ถูกลบเลือนไปเกือบหมดสิ้น
จนเหลือเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่รวมกันจัดตั้ง
เป็นประเทศไทยในปัจจุบันนี้ อดีตความยิ่ง
ใหญ่ของชนเชื้อชาติไทย ที่ถูกลบเลือนไป
เนื่องมาจากเหตุปัจจัยหลายอย่าง แต่ที่สำคัญ
คือ ควรจะมองที่คนไทยด้วยกันเองว่า เรามี
ความบกพร่องประการใดบ้าง เพราะการ
พิจารณาความบกพร่องของตนเองจะเป็นกระ-
จกสะท้อนให้มองเห็นความผิดพลาดในอดีต
แล้วก็จะได้รับแรงहाทางแก้ไข และเปลี่ยน
แนวทางใหม่ให้มีสมรรถภาพในการสร้างความ
เจริญของชาติไทยยิ่งๆ ขึ้นต่อไป

๔.๒ ความบกพร่องในอดีต

ถึงแม้จะเป็นเชื้อชาติที่เคยมีอดีตที่ยิ่งใหญ่
และเจริญ แต่ด้วยความบกพร่องต่างๆ จึง
ทำให้เชื้อชาติไทย ต้องกระจัดกระจายกันอยู่
หลายแห่ง ซึ่งความบกพร่องต่างๆ เหล่านี้
พอจะแสดงให้เห็นได้ดังต่อไปนี้คือ

๔.๒.๑. ความแตกแยกในกลุ่มคนไทย

จากการศึกษาประวัติศาสตร์ไทย ทำให้
มองเห็นว่าการที่ประเทศไทย ต้องลดฐานะ
ของตนเองจากความที่เคยยิ่งใหญ่ในอดีต มา
เป็นประเทศไทยอันน้อยนิดติดทะเลอยู่ในปัจ-
จุบันนี้ เหตุผลสำคัญคือ ความแตกแยกใน

๔. เรื่องเดียวกัน, หน้า ๘

๕. เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๐

กลุ่มคนไทยด้วยกันเอง ความแตกแยกระหว่างคนไทยด้วยกันเองมีอยู่หลายครั้งหลายหนในประวัติศาสตร์

(๑) ในสมัยราว ๑๕๐๐ ปีก่อนพุทธกาล ขณะที่ชนชาติไทยยังตั้งหลักแหล่งอยู่ในพื้นที่ซึ่งเป็นประเทศจีนปัจจุบันนั้น ได้ถูกจีนซึ่งเคลื่อนลงมาจากทะเลสาบแคสเปียนรุกรองมาทั้งด้วยวิธีการรุกด้วยกำลังและรุกรองอย่างสงบจนคนไทยเป็นจำนวนมากได้ถูกผสมกลมกลืนเป็นจีนไป จนถึงราว พ.ศ. ๒๐๐ จีนก็ทำสงครามกับไทย และไทยก็ต้องพ่ายแพ้ เพราะไทยแตกแยกกันเอง โดยแตกแยกออกเป็นหลายอาณาจักร การแตกแยกดังกล่าวทำให้กำลังอ่อนลงและสู้รบกับจีนไม่ไหว จึงทำให้แตกกระจัดกระจายออกเป็นพวกๆ ในประมาณ พ.ศ. ๕๐๐ ไทยก็ได้แยกออกเป็น ๒ พวก พวกหนึ่งสู้กับพวกหนึ่งหนี พวกที่สู้สามารถดำรงตัวอยู่ได้อีกราว ๕๐๐ ปี ก็ถูกผสมกลมกลืนไป พวกหนึ่งหนีเข้าสู่สุวรรณภูมิหรือแหลมทอง ซึ่งก็แยกออกเป็น ๒ พวก คือ ไทยใหญ่ซึ่งลงมาตั้งภูมิลำเนาอยู่ทางแม่น้ำสาละวินในเขตพม่าเดี๋ยวนี้ อีกพวกหนึ่งคือ ไทยน้อย ได้อพยพลงมาจากลุ่มแม่น้ำโขงแบ่งออกเป็นหลายพวกหลายเหล่า เป็นอาณาจักรหลายแห่งเรียกเป็นคำรวมว่า “สิบสองจุไทย”

(๒) ความแตกแยกในสมัยสุโขทัย

ปรากฏชัดในสมัยพญาเลอไทยซึ่งเป็นโอรสของพ่อขุนรามคำแหง ในสมัยนี้ประเทศราชทั้งหลายที่เคยยอมขึ้นแก่กรุงสุโขทัย พากันกระด้างกระเดื่อง พระเจ้าแสนเมืองมิ่งเจ้าเมืองมอญ พระราชนัดดาของพ่อขุนรามคำแหงเองได้รุกรานอาณาเขตของสุโขทัย โดยเข้าตีเมืองทวายและตระนาวศรี เมือง ประเทศอื่นๆ คือ น่าน หลวงพระบาง เวียงจันทน์ เวียงคำ นครศรีธรรมราช กัณฑ์เป็นอิสระไม่ขึ้นแก่กรุงสุโขทัย คนไทยรบกันเองและในที่สุด กรุงสุโขทัยสมัยพญาไสยลือไทย (พระมหารัชมราชาที่ ๒) ก็ต้องสูญเสียแก่กรุงศรีอยุธยา เมื่อ พ.ศ. ๑๙๒๐

(๓) การเสียกรุงศรีอยุธยาแก่พม่า ใน พ.ศ. ๒๑๑๒ และ พ.ศ. ๒๓๑๐ นั้น เหตุผลสำคัญของการพ่ายแพ้และเสียกรุง คือ กรุงศรีอยุธยาขณะนั้นมีแต่ความแตกแยกขาดความสามัคคีกลมเกลียว หัวเมืองบางแห่งมีอำนาจมากขึ้น ไม่ยอมอยู่ใต้บังคับบัญชากรุงศรีอยุธยา ทางกรุงศรีอยุธยาเองก็ไม่มีนายทหารที่สามารถ ยิ่งตอนเกิดสงครามแล้ว ก็มีความเห็นแตกต่างกันออกเป็นสองฝ่าย ฝ่ายหนึ่งเห็นว่าควรรบ อีกฝ่ายหนึ่งเห็นว่าไม่ควรซึ่งทำให้ติดกำลังของตนเองลงไป ประกอบกับการทรยศหักหลังกันเอง กรุงศรีอยุธยาขณะนั้นจึงเต็มไปด้วยความแตกแยกภายใน จึงทำให้ต้องพ่ายแพ้แก่พม่า

ที่กล่าวข้างต้นนี้เป็นความแตกแยก หรือ
แตกสามัคคีของคนไทย ซึ่งผลของการแตก
ความสามัคคีก็คือ การทำลายกันเอง ความ
อ่อนแอ และเมื่อถูกรุกรานจึงต้องพ่ายแพ้แก่
ผู้รุกราน การพ่ายแพ้แต่ละครั้ง ทำความย่อย
ยับให้แก่ชาติไทยเป็นอันมาก ทรัพย์สินสมบัติ
ถูกทำลายยึดไปเป็นจำนวนมาก ผู้คนพลเมือง
ก็ถูกต้อนเอาไปเป็นจำนวนมากมาย กว่าจะ
ฟื้นฟูบ้านเมืองแต่ละครั้ง หลังจากพ่ายแพ้แก่
ข้าศึก ก็ต้องใช้เวลากันเป็นเวลานาน การ
แตกความสามัคคี จึงบั่นทอนความเจริญก้าวหน้า
ของประเทศไทยอย่างมากทีเดียว ซึ่งใน
ทางตรงข้ามตลอดเวลาประวัติศาสตร์ ถ้าคน
ไทยร่วมมือสามัคคีกัน ไทยก็จะต้องไม่พ่าย
แพ้ และไม่ถูกผสมกลมกลืนไปมากมาย ขนบ
ประเพณีของไทยจะต่อเนื่อง คนไทยจะได้
ใช้เวลาปรับปรุงประเทศอย่างเต็มที่แทนที่จะ
มาเสียเวลาอยู่กับการฟื้นฟูประเทศหลังการ
พ่ายแพ้ศัตรู

๔.๒.๒ ความมีนิสัยแบบง่าย ๆ ของคนไทย

ลักษณะอันเป็นข้อบกพร่องอีกประการ
หนึ่งของคนไทย คือการเป็นคนมีนิสัยแบบ
ง่าย ๆ หรืออะไรก็ได้ ลักษณะนิสัยแบบนี้เมื่อ
มีมากเกินไปก็จะเป็นอันตรายในการที่จะถูกผสม
กลมกลืนจากชาติที่มีขนบประเพณีเข้มแข็ง
กว่า การมีนิสัยแบบง่าย ๆ ของคนไทยทำให้
คนไทยรับอารยธรรมของชาติอื่น ได้อย่างง่าย

ดาย และทำตนเข้ากับชาติอื่นได้ง่ายมาก

การที่คนไทยมีมารยาทในการต้อนรับ
แขกบ้านแขกเมืองเป็นลักษณะที่ดีของคนไทย
เป็นความโอบอ้อมอารีมีเมตตา แต่การมี
มารยาทดีนั้น ต้องไม่ใช่เป็นในลักษณะอ่อน
แอ แต่ต้องเป็นไปในลักษณะเข้มแข็งแต่ไม่
ใช้แข็งกระด้าง ความโอบอ้อมอารีเป็นนิสัย
ประจำชาติของคนไทย แต่สิ่งหนึ่งที่จะต้อง
ขจัดออกไปจากนิสัยประจำชาติไทย ต้องลด
ความเป็นคนมีนิสัยแบบง่าย ๆ ลงเสียบ้าง โดย
เฉพาะอย่างยิ่งในด้านขนบประเพณี ควรจะ
หาหนทางสร้างขนบประเพณีที่เห็นชัดอย่าง
ใดอย่างหนึ่งที่พอจะเป็นสัญลักษณ์แห่งความ
เป็นคนไทยร่วมกัน เช่นการแต่งกาย เป็นต้น
อย่างจีน มาเลเซีย พม่า อาหรับ เป็นต้น
ขณะนี้เรามีเพียงอย่างเดียวที่มองเห็นชัด ที่
แสดงถึงความเป็นคนไทยคือ ภาษาไทย ซึ่ง
นับว่ามีน้ำหนักพอสมควรในการสร้างความ
เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในชาติ แต่ถ้า
หากว่าจะได้มีความรู้สึกทางด้านขนบประเพณี
ที่เห็นชัดๆด้วยก็จะยิ่งทำให้ความรู้สึกในความ
เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันฝังลึกลงไป ในจิตใจ
ของคนไทยมากยิ่งขึ้นไปกว่าที่เป็นอยู่

๔.๓ การเสริมสร้างความรักชาติ

เป็นที่ยอมรับกันในทุกชาติว่า ชาติจะ
ยั่งยืนมั่นคงอยู่ได้ ย่อมขึ้นอยู่กับความสำนึก
ในความรักชาติของมวลประชาชน โดยส่วน

รวมเป็นประการสำคัญ ความสำคัญดังกล่าว เป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติ หรือ โดยสัญญาชาติญาณ แต่ความสำคัญที่เกิดขึ้นโดย ธรรมชาติโดยปกติกระจัดกระจายไม่มีหลัก เกณฑ์อันเป็นแนวเดียวกัน ความสำคัญใน ลักษณะเช่นนี้จึงมิใช่เป็นพลังของชาติ หลาย ประเทศจึงได้มีการวางหลักเกณฑ์ เป็นแนว ทางปฏิบัติให้ประชาชนมีความสำคัญในความ สำคัญของชาติ ความอยู่รอดของชาติ ผล ประโยชน์ของชาติและความเป็นอันหนึ่งอัน เดียวกันของคนในชาติเดียวกัน หลักเกณฑ์ แนวทางปฏิบัติดังกล่าวข้างต้น บางท่านก็ เรียกว่า “ลัทธิรักชาติ” (พาτριอติสม์) หรือ บ้างก็เรียก “ลัทธิชาตินิยม” (เนชันนาลิสม์) จากการที่ประเทศต่าง ๆ ได้สร้างลัทธิชาตินิยม หรือลัทธิรักชาติ ขึ้นมาตามแต่ลักษณะและ สภาพแวดล้อมของแต่ละชาติ ในแต่ละยุคแต่ละ สมัย ดังนั้น จึงยากที่จะมองหาคำจำกัด ความที่ชัดเจนของลัทธิดังกล่าวได้ เพราะมี ผู้ให้คำจำกัดความกันมากมายหลายอย่าง^(๑๐) อย่างไรก็ตามลัทธิดังกล่าว มีจุดมุ่งหมายร่วม กัน คือ การส่งเสริมความเป็นอันหนึ่งอัน เดียวกันของคนชาติเดียวกัน ความอยู่รอดของ ชาติ ผลประโยชน์ของชาติ ลัทธิชาตินิยม จึง

ไม่ใช่ลัทธิหลงชาติ, ลัทธิหลงชาติ เป็นลัทธิที่ รักชาติมากเกินไป คือ รักชาติตนเองจนเกลียด ชังชาติอื่น หรืออยากอยู่เหนือชาติอื่น ลัทธิ หลงชาติเป็นอันตรายมาก ทั้งต่อตนเองและ ต่อชาติอื่น ๆ ด้วย ดังนั้น ประชาชนของชาติ ควรเป็นผู้นิยมชาติ แต่ไม่ควรเป็นผู้หลงชาติ และลัทธิชาตินิยมของแต่ละชาติ เป็นแนว ทางชักจูงให้ประชาชนของตนเข้าใจชาติ ตระ- หนักถึงผลประโยชน์ของชาติ ความเป็นอัน หนึ่งอันเดียวกันของชาติ และความอยู่รอด ของชาติ

๔.๓.๑ การเสริมสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียว กันในชาติ

ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในชาติจะ เป็นจริงได้ ก็ด้วยความร่วมมือสามัคคีระหว่าง กลุ่มชนในชาติ และระหว่างรัฐบาลกับประ- ชาชน ในอันที่จะให้ชาติของตนดำรงคงอยู่ อย่างเป็นปึกแผ่น และมีความร่มเย็นเป็นสุข ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของชาติ จึงเป็น จุดมุ่งหมายของผู้ปกครองของทุกชาติ

การรวมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน หมายถึง ความว่า ต้องกำจัดการขัดแย้งและการต่อสู้ อย่างไรก็ดีสังคมที่ไม่มีการขัดแย้งก็ยังไม่ถือว่า เป็นสังคมที่รวมกันอย่างแท้จริง หากเอก

๑๐. Godfried Van Eenthem Van Den Bergh “Contemporary Nationalism in the Western World” *DAEDALUS* The American Academy of Arts and Science, Summer, 1966, pp 828-861

ชนแต่ละคนอยู่กันแบบต่างคนต่างอยู่ ดังนั้น นอกจากการจัดการขัดแย้งและการต่อสู้แล้ว ก็ ต้องมีการเสริมสร้างความร่วมมือสามัคคีกัน ระหว่างประชาชนที่อยู่ในสังคมนั้น ๆ ด้วย

จริงอยู่โดยปกติ การต่อสู้ทางการเมือง มักมีแนวโน้มไปในทางใช้กำลังรุนแรง เพราะ เป็นธรรมชาติที่ว่า เมื่อมนุษย์กลุ่มหนึ่งต่อสู้ เพื่อให้พ้นจากสถานะอันทุกข์ยากลำบาก หรือ ให้พ้นจากโลกอันยากจน อีกกลุ่มหนึ่งก็ต่อสู้ เพื่อรักษาความมั่งมี และเกียรติของตน ไว้ให้ คงอยู่ตลอดไป ดังนั้น จึงเป็นธรรมชาติอยู่เอง ที่แต่ละฝ่ายจะต้องใช้วิธีการทุกวิถีทาง เพื่อ ทำให้ตนเองได้รับชัยชนะ วิธีการที่ใช้มีหลาย อย่าง ทั้งการกบฏ การปฏิวัติ สงครามกลาง เมือง รัฐประหาร การฆ่าฟัน เป็นต้น การ เมืองแบบนี้จึงเต็มไปด้วยชาศพ อันเนื่อง มาจากการรบราฆ่าฟัน และเสียเลือดเนื้อกัน มากมาย ซึ่งการเสียเลือดเนื้อและชีวิตเป็นสิ่งที่ ไม่มีใครปรารถนา เพราะมันสร้างแต่ความ ทุกข์ ความเจ็บปวด ความเจ็บแค้นและพยา-บาทและความแตกแยกภายในประเทศ เพราะ ฉะนั้นการที่จะสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียว กัน ได้นั้น ประการแรกต้องล้มเลิกการใช้ กำลังรุนแรง (อาจจะล้มเลิกทันที หรือพยายามค่อย ๆ จักัดลงไปจนหมดในที่สุด) และ ประการที่สอง ต้องพยายามใช้วิธีการประนี ประนอมระหว่างกัน

การเปลี่ยนมาใช้ในการต่อสู้ที่ไม่ใช้กำลัง รุนแรง เช่น การต่อสู้โดยการโต้ตอบทาง หนังสือพิมพ์ ทาง การเลือกตั้ง การโต้ตอบ กันในรัฐสภา ถึงแม้ว่าจะมีการเผชิญหน้ากัน อยู่ แต่เมื่อถึงขั้นนี้ แสดงว่าสังคมกำลังเดิน เข้าสู่การรวมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน การ เปลี่ยนวิธีการต่อสู้จะทำให้ลักษณะของการต่อสู้เปลี่ยนไปด้วย จะเห็นว่า การใช้ความรุนแรงนั้นมิได้บรรเทาการต่อสู้ลงเลย แต่กลับ จะเพิ่มความเกลียด และความรู้สึกแค้นแค้นยิ่ง ขึ้นอีก ดังนั้น จึงจำเป็นต้องขจัดการใช้กำลัง รุนแรง และการที่จะขจัดการใช้กำลังรุนแรง นั้น แต่ละฝ่ายจะต้องยอมรับกติกาของการต่อสู้ในแบบที่ไม่รุนแรง การยอมรับกติกาของการต่อสู้ในแบบที่ไม่รุนแรง จะเป็นการประนีประนอม และการร่วมมืออันดีครั้งแรกที่จะนำไปสู่ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของชาติ

๔.๓.๒ ผลประโยชน์ของชาติ

ตามที่กล่าวข้างต้นแล้วว่า ชาติหมายถึง ประชาชน ฉะนั้น “ผลประโยชน์ของชาติ” ก็หมายถึง “ผลประโยชน์ของประชาชนโดย ส่วนรวม” ประชาชนของชาติจะได้รับผลประโยชน์อย่างเต็มที่ใดก็ต่อเมื่อชาติเป็นเอกราช คือไม่ตกอยู่ใต้อาณาของต่างชาติ หรือไม่ตก อยู่ใต้การปกครองของต่างชาติ เมื่อชาติเป็น เอกราช การดำรงชีวิตของประชาชนของชาติ ย่อมได้รับความคุ้มครองอย่างเต็มที่จากรัฐบาล

อันชอบธรรมของตน เพราะฉะนั้นผลประโยชน์ของชาติอันดับแรก คือ เอกราชของชาติ อันดับต่อมาคือผลประโยชน์อย่างถูกต้องของเอกชนในชาติ ประสพการณ์ที่ผ่านมาพิสูจน์ให้เห็นเป็นอย่างดีว่า ภายในชาติที่มีเอกราชเท่านั้นที่ประชาชนของชาติได้รับความคุ้มครองอย่างดี ในการดำเนินชีวิตทั้งส่วนตัวและทางสังคม แต่ถ้าชาติตกอยู่ใต้การปกครองของต่างชาติแล้ว ต้องถูกกดขี่จากต่างชาติที่ปกครองอยู่เสมอ ประชาชนของชาติที่ถูกปกครองโดยต่างชาติ ถูกปฏิบัติเยี่ยงทาส ไม่ใช่เยี่ยงมนุษย์ ถูกดูถูกเหยียดหยามและถูกรังแก ทุพพิกขุทรมาน และไม่มีเสรีภาพที่จะคิดจะเขียนหรือจะอ่าน แต่ถ้าชาติเป็นเอกราช ความทุพพิกขุทรมานดังกล่าวจะไม่เกิดขึ้นแก่ประชาชน เพราะรัฐบาลซึ่งประกอบด้วยบุคคลเชื้อชาติเดียวกันย่อมไม่มีความเลวร้ายถึงกับปฏิบัติต่อประชาชนของตนเยี่ยงทาสหรือกดขี่ประชาชนของตนเอง ประชาชนย่อมมีสิทธิเสรีภาพในการดำเนินชีวิต และการอาชีพของตน ตามกฎหมายบ้านเมืองที่ออกมาเพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อย

อย่างไรก็ดี ปัจจุบันนี้โลกเจริญทางวัตถุมากขึ้น มีอาวุธที่ทันสมัย ถนนหนทางสะดวก การโดยสารมีทั้งทางบก เรือ และอากาศ สามารถติดต่อกันได้อย่างรวดเร็ว และจากการที่มีอาวุธร้ายแรงที่มีความสามารถทำลาย

สูง ทำให้ชาติต่างๆ ไม่กล้าทำสงครามสู้รบรุนแรงในแบบที่เคยใช้กันในสมัยก่อน เพราะเท่ากับทำลายกันทั้งสองฝ่าย คือทั้งผู้แพ้และผู้ชนะจะไม่มีอะไรเหลือ ฉะนั้นชาติต่างๆ ในปัจจุบันนี้พยายามหลีกเลี่ยงสงครามด้วยอาวุธ แต่จะใช้วิธีรุกอย่างสงบ วิธีรุกอย่างสงบที่น่ากลัวคือ การรุกรทางเศรษฐกิจ ซึ่งประเทศมหาอำนาจมักจะใช้วิธีดังกล่าว เพื่อสร้างจักรวรรดินิยมทางเศรษฐกิจ โดยการให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศกสิกรรมจนๆ แบบผูกมัดคือ การให้กู้ หรือให้สินเชื่อกับประเทศกสิกรรมจนๆ เหล่านี้ ซึ่งกำลังต้องการเงินทุน เพื่อปรับปรุงประเทศให้เจริญขึ้น การให้ความช่วยเหลือแบบสร้างข้อผูกพัน เป็นวิธีการที่แนบเนียนในการแสวงหาอาณานิคม ทั้งนี้ด้วยวิธีการที่ประเทศผู้ให้จะทำสัญญากับประเทศผู้รับความช่วยเหลือ ในลักษณะที่ได้เปรียบแก่ประเทศผู้ให้เสมอ เช่น การให้กู้เงิน ก็มักจะวางข้อผูกพันว่า ต้องซื้อเครื่องจักรกลหรือสินค้าจากประเทศตน การให้ความช่วยเหลือทางด้านเครื่องจักรกลก็มีข้อผูกพันว่า จะต้องซื้อเครื่องอะไหล่จากประเทศตน หรือไม่ก็ใช้วิธีการแลกเปลี่ยนเครื่องจักรกล กับผลิตผลทางกสิกรรมในลักษณะที่เอารัดเอาเปรียบประเทศกสิกรรม หรือไม่ก็ใช้วิธีการเข้ามาลงทุนในประเทศกสิกรรม โดยอ้างว่าเพื่อช่วยส่งเสริมการผลิต แต่ความจริง

ที่ทราบกันทั่วไป ประเทศที่มาลงทุนมักจะหวังกำไรมากๆ และถ้ามาลงทุนทำการผลิตในประเทศเหล่านี้ ก็ย่อมทำให้ประเทศผู้ลงทุนได้กำไรสูงกว่าที่จะทำการลงทุนในประเทศ เพราะในประเทศตน ค่าใช้จ่ายในการลงทุนสูงมาก ค่าที่ดินแพง อุปกรณ์ก่อสร้างตึกที่ทำการแพง ค่าแรงงานแพง ดังนั้น ประเทศมหาอำนาจทางเศรษฐกิจจึงส่งเสริมให้นายทุนของตนทำการลงทุนในประเทศสัทธิกรมจน ๆ เพราะค่าแรงงานถูกมาก อันเนื่องมาจากอัตราการเกิดสูง คนต้องทำงานมากมาย ค่าที่ดินถูก อุปกรณ์การก่อสร้างถูก ทั้งยังได้รับสิทธิพิเศษโดยไม่ต้องเสียภาษีบางอย่างอีกด้วย เพราะรัฐบาลของประเทศสัทธิกรมก็กำลังเร่งปรับปรุงประเทศโดยอาศัยมือของต่างชาติด้วย ดังนั้น การลงทุนของประเทศมหาอำนาจทางเศรษฐกิจ ในประเทศสัทธิกรมจนๆ ก็เพื่อเหตุผลทางด้านกำไร มากกว่าที่จะส่งเสริมการผลิตของประเทศสัทธิกรมนั้นๆ การกระทำเช่นนี้ก็กลับทำลายเศรษฐกิจโดยส่วนรวมของประเทศสัทธิกรมเหล่านั้น เพราะแทนที่จะเพิ่มรายได้เข้างบประมาณแผ่นดิน แต่กลับมีวิธีผลิตแปลกๆ ซึ่งกฎหมายคุมไม่ถึง แอบส่งผลกำไรกลับประเทศของตน ผู้ใช้แรงงานของประเทศจนก็ไม่ได้รับการฝึกอบรมให้รู้เทคนิคการผลิตใหม่ๆ เพราะประเทศผู้ลงทุนกลัวว่า ถ้าอบรมไปแล้ว บุคคลเหล่านั้นก็จะไป

ลงทุนทำการผลิตด้วยตัวเอง แล้วตนเองก็ไม่สามารถจะแสวงหาประโยชน์อย่างมากมายอีกต่อไป ประเทศสัทธิกรมจนๆ ทุกประเทศในปัจจุบันนี้ ตกเป็นอาณานิคมทางเศรษฐกิจของประเทศมหาอำนาจจากการรับความช่วยเหลือแบบผูกพันที่ตนเสียเปรียบตลอดเวลา ต้องตกเป็นหนี้สินมากมาย ใช้คืนกันหลายชั่วอายุคนกว่าจะหมดสิ้น นอกจากนั้นการตกเป็นลูกหนี้ก็ต้องตกอยู่ในอิทธิพลบางประการของประเทศเจ้าหนี้ คือ ประเทศเจ้าหนี้อาจจะบังคับให้ประเทศลูกหนี้ ทำตามที่ประเทศเจ้าหนี้ต้องการได้ เช่น การบังคับให้ออกเสียงเห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วย ในการประชุมระหว่างประเทศ การบังคับให้ดำเนินนโยบายต่างประเทศที่ให้ประโยชน์กับประเทศเจ้าหนี้ ประเทศสัทธิกรมใดก็ตามที่ตกเป็นอาณานิคมทางเศรษฐกิจ ก็มักจะตกอยู่ใต้อิทธิพลทางการเมืองของประเทศเจ้าหนี้ด้วยเสมอ ไม่มากนักน้อย ซึ่งเรื่องนั้นถ้าพิจารณาให้ลึกซึ้ง ก็ได้เป็นอันตรายแบบรุนแรง และทันทีทันใดต่อชาติและประชาชน แต่มันเป็นอันตรายที่ยืดยาว คือประเทศเจ้าหนี้จะสามารถบังคับให้ประเทศลูกหนี้ดำเนินนโยบายต่างๆ ตามแนวของตน โดยอ้างเอาความช่วยเหลือแบบผูกพันหรือหนี้สิน มาบังคับข่มขู่ได้เสมอ ตราบใดที่ยังเป็นหนี้เขาอยู่ และเป็นการสร้างภาระหนี้สินแก่ประชาชนของชาติไปหลายชั่วอายุคน

จนกระทั่งรัฐบาลเองไม่สามารถจัดสรรงบประมาณ บำรุงประเทศชาติได้อย่างสะดวกใจ เพราะต้องพะวงเกี่ยวกับการใช้หนี้สิน และกลัวว่าประเทศเจ้าหนี้อาจจะทวงหนี้สินคืนโดยทันที แล้วจะต้องทำให้การใช้งบประมาณ ปรับปรุงประเทศประสบอุปสรรค ดังนั้นเป็นต้น และเป็นเหตุให้รัฐบาลประเทศกสิกรรมเหล่านั้นจำเป็นต้องดำเนินนโยบายตามใจมหาอำนาจ เพื่อตนเองจะได้ยู่รอด มันเป็นการสูญเสียเอกราชที่มองเห็นไม่ชัด เหมือนกับการพ่ายแพ้สงคราม แต่เป็นการสูญเสียเอกราชที่ทรมานใจอย่างยิ่ง

เพราะฉะนั้นปัจจุบัน การที่จะสร้างผลประโยชน์ของชาติอย่างแท้จริงได้นั้น ประเทศต้องพยายามปลดเปลื้องหนี้สินให้หมดไปเสียก่อน ต้องเน้นถึงนโยบายช่วยตัวเอง เมื่อปลดเปลื้องหนี้สินหมดแล้ว ก็ย่อมมีอิสระในการดำเนินนโยบายเพื่อผลประโยชน์ของชาติได้อย่างเต็มที่ ไม่ต้องตกอยู่ในอาณัติหรืออิทธิพลของชาติใด รวมทั้งการดำเนินนโยบายภายใน เพื่อผลประโยชน์ส่วนรวมของประชาชน รัฐบาลก็สามารถดำเนินการได้อย่างเต็มที่ เพื่อให้ประชาชนได้รับผลประโยชน์ทั่วหน้ากัน และประชาชนจะได้รับประโยชน์ทั่วหน้ากันได้ก็ขึ้นอยู่กับความจริงใจของรัฐบาลในการบริหารประเทศ เพื่อผลประโยชน์ส่วนรวมอย่างจริงแท้ ในการนี้การ

กระทำเป็นเครื่องพิสูจน์ และเมื่อประชาชนทั่วไปมีความสุข มีอาหารพอเพียงโดยทั่วไป ก็ย่อมจะนิยมชมชอบรัฐบาล ซึ่งเป็นแกนของชาติ การนิยมชมชอบรัฐบาลเช่นนี้ จึงหมายถึง ความนิยมชาติหรือความรักชาตินั่นเอง เพราะชาติได้ให้ความอยู่ดีกินดี ความสงบสุข และความปลอดภัย แก่ชีวิตและทรัพย์สินได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๔.๓.๓ ความอยู่รอดของชาติ

ความอยู่รอดของชาติ หมายถึงการป้องกันชาติให้อยู่รอดปลอดภัยและทราบเท่าที่ไม่มีความหวังว่า โลกจะมีกฎเกณฑ์ที่จะเป็นหลักประกันความอยู่รอดของชาติได้ชาติต่าง ๆ ก็ย่อมต้องหาทางป้องกันตนเอง การป้องกันตนเอง ย่อมหมายถึงว่าชาติจะต้องระดมสรรพกำลัง การดำเนินการป้องกันตนเองของชาติหนึ่ง อาจทำให้อีกชาติหนึ่งมองเห็นว่าเป็นการคุกคามตนได้เหมือนกัน

ความอยู่รอดของชาติเป็นสิ่งสำคัญมากทีเดียว และเกี่ยวโยงอย่างใกล้ชิดกับผลประโยชน์ของชาติ และความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในชาติ คือ ความอยู่รอดของชาติจะบรรลุผลได้ก็ต่อเมื่อมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในชาติ ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในชาติ จะมีได้จากการประสานผลประโยชน์อย่างดีภายในชาติ และผลประโยชน์ส่วนรวมของชาติจะบรรลุผลได้เต็มที่ใด ก็ขึ้นอยู่กับความ

อยู่รอดของชาติ ซึ่งทั้งสามอย่างดังกล่าวเกี่ยวพันกันอย่างใกล้ชิด

สถานการณ์ของโลกปรากฏให้เห็นอยู่เสมอว่า ไม่อาจจะไว้วางใจต่างชาติได้เสมอไป เพราะชาติอาจจะถูกรุกรานโดยต่างชาติตลอดเวลาถ้าอ่อนแอ ดังนั้น ความอยู่รอดของชาติจึงต้องอาศัย กำลังทหารสำหรับป้องกันประเทศจากศัตรูภายนอก ทำหน้าที่เป็นรั้วของชาติ กำลังทหารต้องเข้มแข็งมีระเบียบวินัย และร่วมมือสามัคคีอย่างดี เพื่อความอยู่รอดของชาติและปกป้องคุ้มครองประชาชนของชาติ จากการคุกคามและรุกรานจากศัตรูต่างชาติ ความอยู่รอดของชาติ ต้องอาศัยปัจจัยอย่างอื่นอีก เช่น บัณฑิตทางตันชนบประเพณีวัฒนธรรม ภาษา และความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ ควบคู่ไปกับกำลังทหารที่เข้มแข็งมีระเบียบวินัย และความอยู่ดีกินดีโดยทั่วไปของประชาชน รวมทั้งความสามารถทางทหารของชาตินั้น ในการเจรจากับต่างประเทศ เพื่อความอยู่รอดของชาติด้วย

อย่างไรก็ตามปัจจุบันเนื่องจากอาวุธทันสมัยที่มีความสามารถในการทำลายสูง ประกอบกับนานาชาติต่อต้านการใช้วิธีการรุกรานโดยตรง ทำให้ประเทศมหาอำนาจต่างลัทธิกันใช้วิธีการแบบอื่น เพื่อที่จะให้ตนมีอิทธิพลเหนือประเทศหนึ่งประเทศใด วิธีการที่ใช้มีหลายอย่าง เช่น การยุแหย่และส่งเสริมให้

ประชาชนในชาติแตกแยกและรบราฆ่าฟันกันเอง มหาอำนาจประเทศหนึ่งก็ยุประชาชนฝ่ายหนึ่ง มหาอำนาจอีกประเทศหนึ่งก็ยุประชาชนอีกฝ่ายหนึ่ง กลุ่มที่ชนะก็ย่อมจะนำประเทศไปอยู่ใต้อิทธิพลมหาอำนาจที่สนับสนุนตน จำเนียรนโยบายตามใจมหาอำนาจที่สนับสนุนตน ดังนั้นเป็นต้น วิธีการเช่นนี้เป็นอันตรายต่อความอยู่รอดของชาติเป็นอย่างยิ่ง เป็นการยุให้แตกแยกภายในกันเอง อันเป็นลู่ทางให้ตกอยู่ใต้อิทธิพลของต่างชาติได้ง่ายที่สุด ในสถานการณ์อย่างนี้ รัฐบาลต้องทำหน้าที่เป็นหน่วยกลางประนีประนอมระหว่างฝ่ายต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้เกิดความเข้าใจระหว่างกลุ่มหรือฝ่ายต่างๆ ซึ่งจะเป็นทางให้ลดความตึงเครียด และระแวงซึ่งกันและกัน และให้หันหน้าเข้าหากันแก้ไขปัญหาของชาติให้ลุล่วงไปด้วยดีและสันติ ถ้าทำได้อย่างนี้ย่อมส่งเสริมความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันภายในชาติ และความร่วมมือสามัคคีกันในการดำเนินการต่างๆ เพื่อความอยู่รอดของชาติ

๕. ศาสนา

ศาสนาคือธรรม ธรรมคือความถูกต้อง เพราะฉะนั้นศาสนาสอนให้มนุษย์มองเห็นและปฏิบัติตามแนวทางแห่งความถูกต้องและความดี มนุษย์ทุกคนชอบความเป็นธรรมและไม่ชอบความไม่เป็นธรรม ประเทศไทย

เห็นความสำคัญของศาสนาเป็นอย่างยิ่ง และมองเห็นว่า ศาสนาทุกศาสนามีจุดมุ่งหมายเพื่อความถูกต้องและความดี จึงมีโลกทัศน์ศาสนาใดๆ ประชาชนจะนับถือศาสนาใดก็ได้ เมื่อไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ จะเห็นได้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๑๗ มาตรา ๓๐ ซึ่งกล่าวไว้ว่า

“บุคคลย่อมมีเสรีภาพบริบูรณ์ในการถือศาสนา นิิกายของศาสนา หรือลัทธินิยมในทางศาสนาและย่อมมีเสรีภาพในการปฏิบัติพิธีกรรมตามความเชื่อถือของตน เมื่อไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อหน้าที่ของพลเมืองและไม่เป็นการขัดขวางต่อความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

ในการใช้เสรีภาพดังกล่าวในวรรคหนึ่ง บุคคลย่อมได้รับความคุ้มครองมิให้รัฐกระทำการใดๆ อันเป็นการรอนสิทธิ หรือเสียประโยชน์อันควรจะมีควรได้ เพราะเหตุที่ถือศาสนา นิิกายของศาสนาหรือลัทธินิยมในทางศาสนา หรือปฏิบัติพิธีกรรมตามความเชื่อถือแตกต่างจากบุคคลอื่น”

แก่นแท้ของศาสนาทุกศาสนา คือความถูกต้อง ซึ่งความเป็นธรรมหรือความถูกต้องทั้งหมดพอจะแบ่งแยกออกเป็น ๒ ประการใหญ่ๆ คือ ความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจและสังคม กับ ความเป็นธรรมทางการเมืองและกฎหมาย

๕.๑ ความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจและสังคม

ความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจและสังคมหมายถึงความมุ่งมั่นของประชาชน กลุ่มชน และรัฐบาลของชาติ ในอันที่จะสร้างความถูกต้องและการรู้จักช่วยตัวเองในชีวิตทางสังคมและเศรษฐกิจของประเทศ สิ่งดังกล่าวนี้ต้องอาศัยความร่วมมือกันหลายฝ่าย ตั้งแต่ครอบครัว โรงเรียน วิทยาลัย มหาวิทยาลัย สถาบันทางด้านสังคมและเศรษฐกิจทั้งของเอกชนและของรัฐ และรัฐบาลเองต้องเป็นผู้นำที่เข้มแข็งเพื่อให้มีการดำเนินการให้บรรลุผลสู่จุดมุ่งหมายดังกล่าวนี้

ชาติย่อมประกอบด้วย ประชาชน ซึ่งมีทั้งเด็ก คนหนุ่มสาว ผู้ใหญ่ คนแก่ มวลประชาชนเหล่านี้ยังมีทั้งคนที่อยู่ในวัยทำงานกับที่ไม่สามารถทำงานได้ และคนที่อยู่ในวัยทำงานก็ไม่ใช่ว่าจะสามารถหางานทำได้ทั้งหมด ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากสภาวะทางเศรษฐกิจที่ไม่อาจสนองความต้องการของทุกๆ คนได้โดยทั่วไป หน้าที่อันสำคัญของรัฐบาลและของประชาชนทุกคน คือต้องช่วยกันสร้างสังคมที่กระจายความพอมมีพอกินให้แก่คนทั่วไป และสังคมที่มีความสงบสุข ดังนั้น ปัญหาที่สำคัญที่จะต้องแก้ไข คือ ปัญหาการว่างงาน ปัญหาความไม่เข้าใจกัน ระหว่างนายจ้างกับลูกจ้าง ปัญหาการทำงาน ปัญหาเรื่องสวัสดิการสังคม ปัญหาการเอาัดเอาเปรียบ และ

ปรับปรุงการศึกษาอบรม ฯลฯ

๕.๑.๑ ชาวนาและกสิกร

ประชาชนไทยทั้งหมดมีอยู่ประมาณ ๔๒ ล้านคน ในจำนวนนี้มีทั้งชาวนา กสิกร กรรมกร ชนชั้นกลาง และชนชั้นสูง ชาวนา และกสิกรผู้ใช้แรงงานมีจำนวนมากที่สุด บุคคลกลุ่มนี้ยังอยู่ในฐานะที่ยากจนอย่างมาก มีความเป็นอยู่ที่ลำบาก และใช้ชีวิตอย่างง่าย ตายเกินไปจนไม่อาจเป็นพลังสำคัญในการช่วย พัฒนาชาติได้ กลายเป็นกลุ่มที่ใช้แต่กำลังแต่ ชาติสมอง ปัญหาสำคัญสำหรับคนกลุ่มนี้ คือ การอบรมให้เขา “มีความรู้สึกรับผิดชอบต่อ ตนเองและช่วยตนเองได้” ในการช่วยเหลือ ก็เช่นเดียวกันต้องช่วยเหลือเพื่อให้เขา “ช่วย ตัวเอง” ได้จริงๆ ไม่ใช่ช่วยเหลือแบบที่ทำให้ เขาคอยพึ่งพาเจ้าหน้าที่ตลอดเวลา การช่วย เหลือเพื่อให้ชาวนาและกสิกรช่วยตัวเองนั้น มีวิธีการที่น่าจะมีสมรรถภาพมาก คือ การจัด ระบบสหกรณ์ชาวนาหรือกสิกร เพื่อให้ชาวนา และกสิกรมีความเข้าใจในการทำงานเป็นหมู่ คณะสหกรณ์นั้นเป็นเหมือนสังคมเล็กๆ ที่มี ั้งการจัดระเบียบทางสังคม เศรษฐกิจ และ การเมืองอยู่พร้อมในตัวเอง มีการเลือกตั้งผู้ นำและกรรมการบริหารสหกรณ์ มีการแบ่ง บัณรายได้จากการผลิต มีการส่งเสริมสวัสดิการ ครอบครัวยุ จัดการค้าขายโดยตรงโดยขจัดนาย หน้าและคนกลาง การจัดเป็นรูปสหกรณ์จึง

ส่งเสริมให้บุคคลรู้จักช่วยตัวเอง ขณะเดียวกั นตัดความเอารัดเอาเปรียบ ผิดแผกให้ ประชาชนรู้จักทำงานเป็นหมู่คณะและรู้จัก แบ่งปันรายได้ นอกจากนี้ ในสหกรณ์ยัง สามารถทำการอบรมสมาชิกได้สะดวก เพราะ สหกรณ์หนึ่งๆ มีสมาชิกจำนวนจำกัด สะดวก ต่อการเรียกประชุมอบรม ทั้งความรู้ด้าน อาชีพ ความสำนึกในความสำคัญของส่วน รวมหรือชาติ และความรู้ทางด้านศีลธรรม ดังนั้น การสร้างความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ และสังคมแก่ชาวนานั้น จะเป็นไปได้อย่างที่ ที่สุดโดยระบบสหกรณ์

๕.๑.๒ ผู้ใช้แรงงานในเมือง

จากการเร่งรัดปรับปรุงเศรษฐกิจของ ประเทศ ทำให้รัฐบาลส่งเสริมการผลิตด้าน ต่างๆ มาก จึงทำให้มีบริษัท โรงงาน เกิด ขึ้นมากมาย ด้วยเหตุนี้จึงทำให้มีผู้ใช้แรงงาน ที่รับเงินเดือนในเมืองเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ปัญหาสำคัญก็คือว่า ผู้ใช้แรงงานเหล่านี้ ย้าย มาจากชนบท ซึ่งมีจำนวนมากมาย ประกอบ กับชีวิตในเมืองสะดวกสบาย จึงทำให้หนุ่ม สาวชาวชนบทเดินทางมาหางานทำในเมือง จากการศึกษาความต้องการทำงานมีมากมาย จึง ทำให้นายจ้างมีช่องทางกดค่าแรงงานให้ต่ำจน กรรมกรผู้ใช้แรงงานซึ่งทำงานทั้งวันแต่ได้รับ ค่าจ้างไม่คุ้มค่าเหนื่อย และแทบจะไม่พอซื้อ อาหารประจำวัน ชีวิตกรรมกรผู้ใช้แรงงาน

จึงอยู่ในสภาพที่ทันทูทุกซ์ ไม่มีเวลาแม้แต่จะอ่านหนังสือ เพื่อปรับปรุงความคิดอ่านของตัวเอง

ในเรื่องนี้ จึงต้องรีบเร่งร่วมมือกันแก้ปัญหาเช่นนี้ ทั้งระยะสั้น ระยะยาว เพื่อขจัดการเอารัดเอาเปรียบกัน และเพื่อส่งเสริมการร่วมมือกันระหว่างนายจ้างกับคนงาน เพราะผู้ที่ประกอบอาชีพเป็นผู้ใช้แรงงานกินเงินเดือนนั้น ภาวะการทำงานไม่ได้เป็นไปเฉพาะตามกฎหมายและระเบียบข้อบังคับเท่านั้น แต่ยังเป็นไปตามผลของการเจรจาทำความตกลงกันภายในชาติ ระหว่างสมาคมนายจ้างกับสมาคมคนงานอีกด้วย ในเรื่องนี้ รัฐบาลจะมีบทบาทสำคัญในการเป็นผู้ไกล่เกลี่ย เพื่อให้ทั้งสองฝ่ายร่วมมือกันแก้ไขปัญหาคัดแย้ง โดยไม่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ฝ่ายใด

หลักการสำคัญที่จะต้องพิจารณาเกี่ยวกับผู้ใช้แรงงานกินเงินเดือน คือ เวลาทำงานหลายประเทศกำหนดให้คนงานทำงานสัปดาห์หนึ่งไม่เกิน ๔๕ ชั่วโมง และสัปดาห์ละ ๕ วัน^{๕๕} เพื่อให้ผู้ใช้แรงงานได้มีเวลาพักผ่อน ปลายสัปดาห์ นอกจากนี้ ยังให้ผู้ใช้แรงงานกินเงินเดือนมีสิทธิได้พักผ่อนประจำปีด้วย อย่างเช่นในประเทศฝรั่งเศส ผู้ใช้แรงงานได้หยุดพักผ่อนประจำปีได้ ๔ สัปดาห์

สิ่งที่รัฐบาลต้องเข้าไปแทรกแซง คือ การประชาสัมพันธ์ เรื่องความต้องการแรง

งานและการเปลี่ยนแปลงแรงงาน การช่วยเหลือทางการเงิน การอบรมและส่งเสริมประสิทธิภาพของคนงาน สำหรับเรื่องการระงับกรณีพิพาท ในเรื่องนี้ ก่อนผลงานจะต้องเจรจากับฝ่ายนายจ้างเพื่อหาทางตกลงกันเสียก่อน ทั้งนี้ เพราะทั้งฝ่ายคนงานและฝ่ายนายจ้างต่างก็มีวิธีการต่าง ๆ หลายวิธีที่จะตกลงกันอย่างไรก็ตามหากเจรจากันแล้วยังตกลงกันไม่ได้ ควรจะต้องทำบันทึกระงับไว้ให้แน่ชัด ว่ามีเรื่องอะไรบ้างที่ตกลงกันไม่ได้ทั้งสองฝ่ายอาจตั้งผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ย หรืออนุญาโตตุลาการขึ้นก็ได้ ถ้ายังไม่สำเร็จจึงเสนอต่อรัฐบาลพิจารณาไกล่เกลี่ยต่อไป

๕.๑.๓ ระบบสวัสดิการสังคม

ในด้านการสวัสดิการสังคม จะต้องพยายามกระทำอย่างกว้างขวางประชาชนทุกคนควรได้รับความคุ้มครองจากระบบสวัสดิการสังคมทั่วหน้ากัน ไม่มียกเว้น ไม่ว่าผู้ใช้แรงงานกินเงินเดือน เกษตรกรชาวนา ศิลปิน ผู้ทำงานอาชีพอิสระ หรือผู้รับบำนาญ ระบบสวัสดิการสังคม คือ การให้ความคุ้มครองแก่ประชาชนชาวไทยให้ปลอดภัยจากอันตรายที่เขาอาจจะต้องประสบในชีวิตให้พ้นทุกข์จากเหตุการณ์ร้ายแรง หรือสิ่งที่ทำให้เขาและครอบครัวต้องเสียทรัพย์ไปมากมาย เช่น กรณีป่วยไข้ พิกار มีบุตร หรือความเดือดร้อนในยามชราภาพ ในเรื่องนี้เป็นงานที่ต้อง

ร่วมมือกันทั้งรัฐ นายจ้างและผู้ใช้แรงงาน และเกษตรกรชาวนา โดยการช่วยเหลือในการจัดตั้งเป็น กองทุนช่วยเหลือทางด้านสวัสดิการตามแต่ลักษณะงานและรายได้

สำหรับการสงเคราะห์ที่ควรจะให้ขึ้นได้แก่

(๑) การประกันการป่วยไข้ มีความมุ่งหมายให้ความช่วยเหลือแก่บุคคลในยามป่วยไข้ และในยามที่การเจ็บป่วยทำให้ขาดรายได้ ทั้งนี้เพื่อให้บุคคลได้รับการตรวจและรักษาจากแพทย์ตามความจำเป็น

(๒) เงินสงเคราะห์วัยชรา ในเรื่องนี้รัฐบาลควรได้ตั้งกองทุนสวัสดิการประเภทนี้ และการให้เงินสงเคราะห์ “วัยชรา” ย่อมขึ้นอยู่กับระยะเวลาที่กองทุนสวัสดิการประเภทนี้เรียกเก็บไว้จากผู้รับการสงเคราะห์

(๓) เงินสงเคราะห์ครอบครัว ซึ่งเป็นเงินช่วยเหลืออีกประเภทหนึ่งของงานประกันสังคม เป็นเงินช่วยเหลือภรรยาของคณงานเมื่อจะมีบุตรแต่ละครั้ง ถือเป็นการสงเคราะห์โดยปราศจากเงื่อนไข การจ่ายเงินสงเคราะห์เรื่องที่อยู่อาศัยมุ่งช่วยภาระในการเช่าบ้าน หรือช่วยให้ครอบครัวใหญ่สามารถมีที่และบ้านเป็นของตนเอง บ้านและที่อยู่อาศัย จะต้องมีขนาดและมีสภาพให้ความสะดวกสบายแก่ผู้อยู่อาศัยตามสมควร นอกจากนี้อาจจะให้การช่วยเหลือการเงินเป็นประจำเดือน สำหรับ

ครอบครัวที่มีภาระเลี้ยงดูบุตรตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไป ตามแต่จะกำหนดหลักเกณฑ์การให้ และยังมีงานอื่นๆ อีกในประเภทสงเคราะห์ครอบครัวที่ควรทำ เช่น งานสงเคราะห์ด้านอนามัย และสังคมที่ให้แก่แม่และเด็ก การจัดตั้งนิคมเพื่อการพักผ่อน การลดค่าโดยสารรถไฟให้แก่ครอบครัวที่มีบุตรมาก

ความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจและสังคม ดังกล่าวข้างต้นส่งเสริมให้มีการช่วยเหลือเกื้อกูลแก่กัน ลดการเอาเปรียบและกระจายรายได้และควมมีกินแก่ทุกคนในสังคม ย่อมทำให้บุคคลในสังคมมีความรักความไว้วางใจต่อกัน เป็นการส่งเสริมความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของสังคมและความร่วมมือร่วมใจกันทำงานเพื่อผลประโยชน์ส่วนรวมคือชาติอย่างเต็มกำลังความสามารถ

๕.๒ ความเป็นธรรมทางการเมืองและกฎหมาย

การเมือง คือ ศิลปในการปกครองความเป็นธรรมทางการเมือง ก็ได้แก่ศิลปในการปกครองเพื่อความถูกต้องในสังคม ศิลปในการปกครองเพื่อความถูกต้องต้องอาศัยแนวทางที่ถูกต้อง และแนวทางที่ถูกต้องที่มองเห็นได้ชัดได้แก่กฎหมายที่ถูกต้อง หรือกฎหมายที่มีความเป็นธรรม ปัญหาสำคัญจึงอยู่ที่ว่าความถูกต้อง คืออะไร อยู่ที่ไหน ความถูกต้อง

ต้อง คือสิ่งใด หรือการกระทำอะไรก็ตามที่
คนในสังคมนั้นเห็นว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้อง ความ
ถูกต้องเป็นค่านิยม โดยสัญญาติญาณของ
บุคคลในสังคมนั้น ๆ ความถูกต้องมีอยู่หลาย
แบบหลายระดับ เหมือนกับความไม่ถูกต้อง
ก็มีอยู่หลายแบบหลายระดับ เพราะฉะนั้น
ความถูกต้องบางอย่างในสังคมหนึ่ง อาจจะยัง
ไม่มีอยู่ในอีกสังคมหนึ่ง แต่ในโลกนี้มีความ
ถูกต้องร่วมกันอยู่ทุกสังคม นั่นก็คือ ทุกคน
รู้ในสัญญาติญาณว่าอะไรถูกต้องหรือไม่ แต่
ทุกคนจะประพฤติปฏิบัติเพื่อไปสู่ความถูกต้อง
หรือไม่นั่นเป็นอีกเรื่องหนึ่ง ในเรื่องความ
ถูกต้องนี้มีหลักการที่สำคัญอยู่อย่างหนึ่ง คือ
“กรรมใด ๆ ก็ตามที่ได้กระทำไปแล้วไม่ก่อให้เกิด
เกิดความเดือดร้อนแก่ตนเองและผู้อื่นแต่ก่อให้เกิด
ความสุขแก่ตนเองและผู้อื่น” ถือว่า
เป็นความถูกต้อง ดังนั้น การปกครองใดก็
ตามทีส่งเสริมความอยู่ดีกินดี ส่งเสริมสันติสุข
และระเบียบในสังคม ก็ย่อมถือว่าเป็นการ
ปกครองที่ถูกต้องกฎหมายที่เป็นธรรมจะเป็น
แนวทางและเครื่องมือในการนำไปสู่ความถูก
ต้อง แต่อย่างไรก็ดี แม้ว่าจะมีกฎหมายที่เป็น
ธรรม แต่ถ้าผู้ใช้กฎหมายไม่มีความสำนึกใน
ความเป็นธรรมแล้ว ผู้ใช้กฎหมายสามารถใช้
กฎหมายเพื่อผลประโยชน์ของตนเองแต่ฝ่าย
เดียวได้ง่าย และใช้กฎหมายอย่างลำเอียงได้

ง่าย เพราะกฎหมายเป็นบทบัญญัติที่เป็นลาย
ลักษณ์อักษร ซึ่งตัวหนังสือที่เขียนออกมา
เป็นบทบัญญัตินั้นเป็นแต่เพียงเครื่องแสดง
ออกของความรู้สึกนึกคิด หรือจิตใจอัน
ละเอียดอ่อนของมนุษย์อย่างหนึ่ง เครื่องแสดง
ออกเช่นนี้ อาจจะมีการตีความหมายไปได้
หลายทางตามแต่สภาพจิตใจของบุคคลผู้เกี่ยว
ข้อง ในบรรดากฎหมายต่าง ๆ นั้น จึงมี “ช่อง
ว่างระหว่างบรรทัด” ซึ่งหมายถึงว่า เป็นสิ่งที่
ไม่สามารถอธิบายได้ด้วยตัวหนังสือต้องปล่อย
ให้มนุษย์ตีความเอาเอง ปัญหาอันเกิดจาก
การตีความกฎหมายจึงมีอยู่เสมอ ทั้งนี้เพราะ
มนุษย์ในสังคมมีอยู่หลายชั้นหลายกลุ่มแต่ละ
กลุ่มมักจะเข้าข้างกลุ่มของตน กลุ่มใดได้อำ
นาจปกครองประเทศก็มักจะตีความกฎหมาย
เข้าข้างตนเอง ขณะเดียวกันก็ใช้กฎหมายอย่าง
เถรตรง กับบุคคลอื่น ๆ ที่มีได้อยู่ในกลุ่มตน
การใช้กฎหมายในลักษณะเช่นนี้จะก่อให้เกิด
ความเกลียด และความแตกแยกในสังคม
ดังนั้น ความเป็นธรรมทางการเมืองและกฎ
หมาย จึงอยู่ที่ความสำนึกแห่งความถูกต้อง
ของมวลประชาชนในสังคมด้วย มวลประชา
ชนในที่นี้รวมทั้งเอกชน กลุ่มชน ชนชั้นและ
เจ้าหน้าที่รัฐบาลรวมทั้งคณะบุคคลที่ประกอบ
เป็นรัฐบาล มนุษย์ปุถุชนชอบความถูกต้อง
และเกลียดความไม่ถูกต้อง ดังนั้นถ้ารัฐบาล

แสดงเจตนาว่าจะสร้างสรรความถูกต้องให้มี
ขึ้นในสังคมย่อมเป็นที่ชอบและนิยมจากมวล
ประชาชน

รัฐบาลที่จะทราบถึงความสุข ความ
ทุกข์ และความต้องการของประชาชนนั้น จะ
ต้องเป็นรัฐบาลที่มาจากประชาชน รัฐบาล
เช่นนี้ย่อมได้มาจากการเลือกตั้งอย่างอิสระจาก
ประชาชนทั่วไป ซึ่งเราเรียกรัฐบาลแบบนี้ว่า
เป็นรัฐบาลในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งเป็น
รัฐบาลของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อ
ประชาชน รัฐบาลประชาธิปไตยจะสามารถ
ดำเนินการเพื่อผลประโยชน์ส่วนรวมได้อย่างดี
เพราะเป็นรัฐบาลที่ได้รับเลือกมาจากประชา-
ชน แต่รัฐบาลในระบอบประชาธิปไตย จะ
สามารถบริหารเพื่อส่วนรวมได้อย่างเต็มที่ได้อีก
ก็ต้องขึ้นอยู่กับหลักสำคัญ ๒ ประการ คือ
ประการแรกประชาชน จะต้องรู้ในหน้าที่ของ
ตนเป็นอย่างดีตระหนักถึงความสำคัญของ
ส่วนรวม โดยเลือกบุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะ
สมที่จะเป็นผู้บริหารประเทศเพื่อผลประโยชน์
ส่วนรวมได้ ประการที่ ๒ คือ ระยะเวลา
ของการเลือกตั้งทั่วไปต้องไม่นานเกินไป เพื่อ
ป้องกันมิให้คณะผู้ปกครองหลงลืมตัว และ
ลืมส่วนรวม รวมทั้งเป็นการเปิดโอกาสให้
ประชาชนพิจารณาเลือกตั้งใหม่ได้ตลอดเวลา
ต้องระลึกไว้เสมอว่า “กรุงรัตนโกสินทร์ไม่
สิ้นคนใด”

๖. พระมหากษัตริย์

ประเทศไทยปัจจุบันกำเนิด และสืบต่อ
มาได้จนทุกวันนี้ก็ด้วยพระปรีชาสามารถของ
กษัตริย์ไทย ที่สืบต่อกันมานับได้ประมาณ
๗๐๐ กว่าปี โดยนับขึ้นไปถึงสมัยที่พ่อขุนศรี
อินทราทิตย์เข้าครอบครองกรุงสุโขทัย เมื่อ
ประมาณ พ.ศ. ๑๘๐๐ สถาปน์พระมหากษัตริย์
ของไทย จึงเป็นสถาบันที่มีพระคุณ กับคน
ไทยอย่างหาประมาณไม่ได้ พระมหากษัตริย์
ที่ทรงปกครองประเทศไทยตั้งแต่สมัยกรุงสุโข-
ทัยมายึดมั่นในหลักความเป็นธรรมหรือความ
ถูกต้องอยู่เสมอ พระมหากษัตริย์ไทยทรงเป็น
ห่วงชาติบ้านเมืองด้วยน้ำพระทัยบริสุทธิ์
ประชาชนจึงยกย่องพระองค์ท่านมาตลอดทุก
ยุคทุกสมัย และถือว่า พระองค์ทรงเป็นสัณ-
ลักษณ์อันสูงส่งของชาติ และเป็นที่พึ่งอย่าง
แท้จริงของพสกนิกรชาวไทย นอกจากนี้ใน
ยามชาติบ้านเมืองถูกรุกราน หรือประสบภัย
พิบัติ พระองค์ท่านก็ทรงเป็นห่วงประชาชน
อย่างยิ่งเหมือนกับว่าชีวิตของประชาชน คือ
ชีวิตของพระองค์ท่าน พระมหากษัตริย์ไทย
ทุกสมัยมาส่วนใหญ่จึงเป็น “พระมหากษัตริย์
ของประชาชน” พระองค์ทรงอุทิศพระวรกาย
เพื่อชาติและประชาชนตลอดมา แม้ว่า ใน
ปัจจุบันนี้ พระมหากษัตริย์ทรงเป็นแต่เพียง
องค์พระประมุขของชาติและมีได้ทรงบริหาร
ประเทศโดยตรงอย่างแต่ก่อน แต่พระองค์ยัง

ได้รับความเชื่อถือและความไว้วางใจเป็นที่สุด
ในหมู่ประชากรชาวไทย เหตุผลที่ประชา
ชนไทยยึดมั่นในองค์พระมหากษัตริย์ไทยอย่าง
สูงส่งนั้น จึงพอสรุปให้เห็นดังต่อไปนี้ คือ

๖.๑ พระมหากษัตริย์ผู้ทรงธรรม หลัก
การในการปกครองประชากรของสถาบัน
พระมหากษัตริย์ตั้งแต่ต้นมา คือ หลักแห่ง
ความเป็นธรรม อันเป็นหลักที่ให้ความอบอุ่น
แก่คนดี และเป็นหลักที่อบรมบ่มนิสัยคนชั่ว
ให้เป็นคนดีมีค่าสำหรับประเทศชาติ หลักการ
แห่งความเป็นธรรมดังกล่าวจะเห็น ได้ทั้งใน
ศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหง พระธรรมศาสตร์
ในสมัยกรุงศรีอยุธยา และหลักทศพิธราช-
ธรรมตลอดทั้งพระราชกรณียกิจต่าง ๆ ของ
พระมหากษัตริย์ตั้งแต่สมัยก่อนมาจนถึงปัจจุ-
บัน

๖.๑.๑ หลักศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช
หลักศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหงมหา-
ราช ยืนยันถึงหลักการปกครองอันเป็นธรรม
อย่างดี

(๑) การให้ความดีความชอบและลง
โทษแก่ผู้ครองหัวเมือง ใช้หลักความเป็น
ธรรมทั้งปรากฏในหลักศิลาจารึกว่า “ขุนผู้ใด
กระทำชอบด้วยธรรม ตั้งอันขุนผู้นั้นกินเมือง
เทินนานแก่กม ผู้ใดกระทำชอบด้วยธรรม
ตั้งอันขุนผู้นั้นปมิยยืนเิงเทินนาน”

(๒) เกี่ยวกับความยุติธรรมอีกประ-

การหนึ่ง ศิลาจารึกของพ่อขุนรามคำแหงกล่าว
ว่า “ไพร่ฟ้าลูกเจ้าลูกขุน ฝึกเลฝึกฝึกแล
กว้างกันสวนคุแท่แล จึงแล่งความแก่ข้าด้วย
ชื่อ บ่เข้าผู้ลั๊กม็กผู้ช่อน” ในการอธิบายตอน
นี้ หลวงวิจิตรวาทการได้อธิบายว่า ที่ใช้ว่า
ไพร่ฟ้าลูกเจ้าลูกขุน อาจแสดงว่าบุคคลย่อม
เสมอกันในกฎหมายไม่มีใครได้เอกสิทธิ์อย่างใด
เมื่อมีถ้อยความที่ต้องสอบสวนให้ต้องแท้แล้ว
ก็แล่งความ (คือตัดสิน) โดยสุจริต

(๓) ความในหลักศิลาจารึกอีกตอน
หนึ่งกล่าวไว้ว่า “ในปากประตูมีกระตึงอัน
หนึ่งแขวนไว้นั้น ไพร่ฟ้าหน้าปก กลางบ้าน
กลางเมือง มีถ้อยมีความเจ็บท้องข้องใจ มัน
จักกล่าวถึงเจ้าถึงขุนไว้ ไปส่นกระตึงอันท่าน
แขวนไว้ พ่อขุนรามคำแหงเจ้าเมืองได้ยิน
เรียก เมื่อถามสวนความแก่มันด้วยชื่อไพร่
ในเมืองสุโขทัยนี้จึงชม”

หลักความเป็นธรรมดังกล่าวเป็นแนว
ทางการปกครองของพระมหากษัตริย์ไทย
ตลอดมา และหลักดังกล่าวนี้ก็มีกล่าวไว้ใน
พระพุทธศาสนา ซึ่งพระมหากษัตริย์ไทย
ทรงเป็นพุทธศาสนูปถัมภกมานานแล้ว หลัก
ความเป็นธรรมอาจเปลี่ยนรูปแบบไปตามยุค
ตามสมัย แต่มีความมุ่งหมายอันเดียวกัน คือ
ความเป็นธรรมในสังคม

๖.๑.๒ พระธรรมศาสตร์ในสมัยกรุงศรีอยุธยา
พระธรรมศาสตร์ หมายถึงแม่บท

กฎหมายที่นับถือเป็นคัมภีร์โบราณอันศักดิ์สิทธิ์ พระธรรมศาสตร์มีลักษณะคล้ายรัฐธรรมนูญ เพราะพระธรรมศาสตร์บังคับได้ถึงองค์พระเจ้าแผ่นดิน พระเจ้าแผ่นดินทรงอยู่เหนือกฎหมายที่พระองค์ทรงบัญญัติ แต่ต้องอยู่ใต้บังคับของพระธรรมศาสตร์ที่กำหนดจริยวัตรของพระมหากษัตริย์เป็นหลักใหญ่ไว้ ๔ ประการ คือ

(๑) พิจารณาผิดและชอบให้ถ่องแท้แน่นอน

(๒) ทำนุบำรุงผู้มีศีลสัตย์

(๓) ประมวลมาซึ่งพระราชทรัพย์โดยยุติธรรม

(๔) รักษาพระนครให้สุขเกษม

๖.๑.๓ ทศพิธราชธรรม

หลักทศพิธราชธรรม เป็นหลักการปกครองของอินเดียที่เผยแพร่เข้ามาในประเทศไทยผ่านมาทางขอม ตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นหลักการปกครองแบบธรรมมาธิปไตย ซึ่งประกอบด้วยหลักการดังต่อไปนี้

(๑) ทาน ศีล การให้ ได้แก่การที่พระราชทาน เป็นกำหนดเฉพาะบุคคลเป็นการให้เพื่อบูชา และให้เพื่อการสงเคราะห์

(๒) ศีล ได้แก่ การรักษามารยาท สำรวมกาย วาจาใจให้เรียบร้อย สะอาดและดีงาม

(๓) บริจาค ได้แก่ การให้เพื่อเป็น

สาธารณประโยชน์ เป็นการสละสิ่งหวงแหนเพื่อข่มความโลภ และความตระหนี่ของตน

(๔) อาชีวะ ได้แก่ ความมีอริยาศัย ชื่อตรง ตั้งอยู่ในสุจริตธรรมไกลจากมายาสาโลย

(๕) มัทวะ ได้แก่ความมีอริยาศัย อันงามละมุนละไม อ่อนโยนรับฟังคำแนะนำ ตักเตือน

(๖) ตบะ ได้แก่ความมีบำเพ็ญเพียร เอาชนะบาปกรรม และกำจัดความชั่วร้ายต่างๆ

(๗) อโภระ ได้แก่ ความไม่โกรธ ความไม่โกรธจะส่งเสริมความไม่มีเวร ไม่มีภัยทั้งหลาย

(๘) อวิหิงสา คือ ความไม่เบียดเบียน ตนและผู้อื่นปรารถนาให้สัตว์ทั้งหลายพ้นจากความทุกข์ และสิ่งไม่ปรารถนาทั้งหลาย

(๙) ขันติ ได้แก่ ความอดทน ต่อความทุกข์ยากต่างๆ ในการปฏิบัติธรรม

(๑๐) อวิโรธนะ คือ การไม่มีผิดจาก ความเที่ยงตรง โดยดำรงอยู่เสมอในความยุติธรรม ไม่ประพฤติให้ล่วงละเมิดความยุติธรรม

๖.๒ พระมหากษัตริย์ของประชาชน พระมหากษัตริย์ไทย ตั้งแต่สมัยก่อน มาจนถึงปัจจุบัน ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ของประชาชน

๖.๒.๑ ในสมัยกรุงสุโขทัย ตั้งแต่

สมัยพ่อขุนศรีอินทราทิตย์มาแล้ว ที่ทรงปกครองแบบไทย คือ ปกครองด้วยหลักเมตตาธรรมเหมือนกับที่พ่อมีต่อลูก ๆ แม้แต่ชนชาติอื่น ที่เข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภารก็ทรงจัดที่ดินทำกินและให้ของใช้ประกอบอาชีพที่จำเป็น อย่างเช่นที่ปรากฏในแผ่นดินพ่อขุนรามคำแหงมหาราช นอกจากนั้นสมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราชนั้น พระองค์ได้ทรงปรับปรุงบ้านเมืองให้เจริญขึ้นมากทัดเทียมประเทศใกล้เคียง ทรงประดิษฐ์อักษรไทย ทรงบำรุงพระพุทธศาสนาเป็นอย่างดี ดูแลความสุขความทุกข์ของราษฎรเป็นอย่างดี คือ ทรงให้แขวนกระดิ่งที่ประตูพระนครให้ผู้ที่เดือดร้อนมาสนักระดิ่งให้พระองค์ได้ยิน เพื่อขอให้พระองค์ช่วยปลดเปลื้องความเดือดร้อนให้ ในวันพระแปดค่ำ จะนิมนต์พระสงฆ์มาเทศนาสั่งสอนศีลธรรมที่พระแท่นมนังคศิลาอาสน์ ในวันธรรมดาพระองค์ออกกว่ำราชการ และโปรดให้ราษฎรเข้าเฝ้าทุกวัน

๖.๒.๒ สมัยกรุงศรีอยุธยา พระมหากษัตริย์ไทยหลายพระองค์ได้ทรงสร้างความเจริญทางด้านอารยธรรมให้แก่ชาติไทย รวมทั้งได้จัดทำกฎหมายเพื่อเป็นแนวทางแห่งการปกครองที่เป็นธรรมเพื่อความอบอุ่นของประชาชนชาวไทย กษัตริย์สมัยกรุงศรีอยุธยาที่เสริมสร้างความเจริญให้กับชาติไทย ได้แก่พระเจ้าอู่ทอง สมเด็จพระบรมไตรโลก

นาถ สมเด็จพระนเรศวรมหาราช และสมเด็จพระนารายณ์มหาราช กรุงศรีอยุธยาได้ปรับปรุงกิจการหลายอย่าง เช่น ด้านการปกครอง ประเพณีการจัดการปกครองให้เป็นระเบียบแบบแผนดีขึ้น ด้านนิติศาสตร์ก็มีการตราพระราชบัญญัติขึ้นหลายฉบับ เพื่อเป็นหลักสำหรับพิจารณาบรรดคดีและการปฏิบัติ นอกจากนี้ยังส่งเสริมทางด้านวรรณคดี ทางด้านการเก็บภาษีอากรก็เริ่มทำให้เป็นระเบียบยิ่งขึ้นกว่าแต่ก่อน เพราะเริ่มทำการค้ากับต่างประเทศมากขึ้น ถ้าจัดระเบียบภาษีไม่รัดกุมจะเสียเปรียบต่างประเทศ

๖.๒.๓ ในสมัยกรุงธนบุรี ก็ได้แก่สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช พระองค์ได้บำเพ็ญกรณียกิจทุกอย่าง เพื่อกอบกู้อิสรภาพและรวบรวมอาณาเขตให้เป็นอาณาจักรเดียวกัน การออกทำสงครามแต่ละครั้งพระองค์ได้แสดงความกล้าหาญด้วยการนำทหารเข้าทำการรบกับข้าศึก ประเทศไทยได้กลับคืนสู่ความเป็นเอกราชอีกครั้งหนึ่ง ด้วยพระปรีชาสามารถของสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช

๖.๒.๔ หลังจากที่ได้ สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชทรงสิ้นพระชนม์แล้ว สมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ต้นราชวงศ์จักรี ก็ได้ทรงดำรงความเป็นเอกราช และทูลบำรุงประเทศไทยให้เจริญอยู่มิได้ขาด พระมหากษัตริย์องค์ต่อมา ก็ทรงอุทิศพระองค์

เพื่อความเจริญของชาติและความสุขของประ-
ชาชากรสืบมา พระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว หรือ
รัชกาลที่ ๔ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ทรงปรับ
ปรุงประเทศให้เจริญก้าวหน้าทัดเทียมกับประ-
เทศตะวันตกที่เริ่มจะแผ่อิทธิพลเข้ามาในแถบ
นี้ และทรงนำประเทศรอดพ้นจากการตกเป็น
อาณานิคมของประเทศอาณานิคมยุโรปตะวันตก
มาถึงสมัยสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
หรือรัชกาลที่ ๕ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์
พระองค์ทรงทำนุบำรุงบ้านเมืองหลายประการ
ที่สำคัญ คือ การเลิกทาส การเลิกทาสเป็นผล
งานเด่นของพระองค์ที่แสดงให้เห็นน้ำพระทัย
อันบริสุทธิ์ของพระองค์ที่จะทรงปกครองใน
แบบ “กษัตริย์ของประชาชน” มิใช่แบบทาส
กับนาย นอกจากนี้พระองค์ยังได้ทรงจัด
ระเบียบการปกครองให้รัดกุมยิ่งขึ้น เพื่อให้
การบริหารราชการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
ต่อผลประโยชน์ส่วนรวม พระองค์ยังได้ส่งเสริม
การศึกษาแก่ประชาชนโดยทั่วไป มิได้
จำกัดเฉพาะในพระราชสำนักต่อไป จากการ
ริเริ่มของพระองค์เป็นผลให้คนไทยยุคต่อมา
ได้มีโอกาสศึกษาหาความรู้อย่างกว้างขวาง มี
โอกาสไปศึกษาต่อต่างประเทศมากมาย พระ-
มหากษัตริย์ในราชวงศ์จักรี ทรงเข้าพระทัยถึง
ความต้องการของประชาชนเป็นอย่างดี และ
ทรงอยู่เคียงข้างประชาชนตลอดมา จะเห็นว่
การที่ทรงทูลบำรุงประเทศชาติ และส่งเสริม

การศึกษาของประชาชนก็เพื่อความสุขและ
ความเป็นผู้เจริญของประชาชน

เหตุผลอีกประการหนึ่งที่ทรงแสดงว่า
พระมหากษัตริย์แห่งราชวงศ์จักรีเป็นกษัตริย์
ของประชาชน จะเห็นได้จากพระราชหัตถ
เลขาทรงสละราชสมบัติของพระบาทสมเด็จพระ
ปกเกล้าเจ้าอยู่หัวถึงวันที่ ๒ มีนาคม
๒๔๗๗ ซึ่งพระราชทานมายังรัฐบาลในขณะ
นั้น ซึ่งมีข้อความตอนหนึ่งว่า

“... ข้าพเจ้ามีความเต็มใจที่จะสละ
อำนาจอันเป็นของข้าพเจ้าอยู่แต่เดิมให้แก่
ราษฎรโดยทั่วไป แต่ข้าพเจ้าไม่ยินยอม
ยกอำนาจทั้งหลายของข้าพเจ้าให้แก่ผู้ใดคณะ
ใดโดยเฉพาะเพื่อใช้อำนาจนั้นโดยสิทธิขาด
และโดยไม่ฟังเสียงอันแท้จริงของประชา-
ราษฎร

... ข้าพเจ้ามีความเสียใจอย่างยิ่งที่ไม่
สามารถจะยังประโยชน์ให้แก่ประชาชน และ
ประเทศชาติของข้าพเจ้าต่อไปได้ตามความตั้งใจ
และความหวัง... จึงได้แต่ตั้งสัตยาธิษฐาน
ขอให้ประเทศสยามจงได้ประสบความเจริญ
และขอให้ประชาชนชาวสยามจงมีความสุข
สบาย”

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวองค์
ปัจจุบันทรงดำเนินตามรอยพระยุคลบาทของ
พระมหากษัตริย์ไทยองค์ก่อนๆ พระองค์ทรง
ยืนอยู่เคียงข้างประชาชนชาวไทยของพระองค์

ด้วยน้ำพระทัยบริสุทธิ์ ทรงส่งเสริมการศึกษา
ทรงส่งเสริมอาชีพของราษฎรทุกชนชั้น และ
ทุกกลุ่มในประเทศ และส่งเสริมกิจการสห
กรณ์การเกษตร ทรงเยี่ยมเยียนพสกนิกร
ชาวไทยทุกแห่งหนทุกตำบล ทรงเป็นตัวอย่าง
แห่งความดี ทรงเป็นผู้ประสานความร่วมมือ
สามัคคีระหว่างชนชั้นต่าง ๆ ในสังคมด้วยความ
ที่พระองค์ทรงเป็นผู้ยึดมั่นในคุณธรรม คน
ไทยผู้มีอันจะกินจึงยึดมั่นในน้ำพระทัยที่เปี่ยม
ไปด้วยพระมหากรุณาธิคุณ และพร้อมใจกัน
ถวายเงินและสิ่งของโดยเสด็จพระราชกุศลตาม
พระราชอัธยาศัยเป็นจำนวนมากมาย และ

พระองค์ก็ทรงนำสิ่งเหล่านี้รวมทั้งพระราช
ทรัพย์ส่วนพระองค์แจกจ่ายแก่ราษฎรที่ประ
สบความทุกข์ ความเจ็บป่วยและราษฎรที่
ยากจน ประชาชนจึงเทิดทูนพระองค์ว่าทรง
เป็นสัญลักษณ์อันสูงส่งของชาติ และทรง
เป็นศูนย์รวมของประชาชนทั้งชาติ

๑. สรุป ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นจึงสรุป
ได้ว่า “ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์” เป็น
ศูนย์รวมแห่งความถูกต้อง ความดีงาม ความ
อบอุ่น ความปลอดภัย และความเจริญที่
ประชาชนทุกคน ควรภูมิใจและระลึกอยู่เสมอ